

AVENC DE FIGA ESTRETA (LLUCENA)

Luis Almela Agost
(Espeleo Club Castelló)

A continuació presentem una nova descoberta al Monte Cabeço duta a terme en els últims anys: l'avenc de Figa estreta, al municipi de Llucena (Castelló).

Història:

Aquest avenc es trobava tapat i passava desapercebut, tot i que es situa a escassos 50 metres de l'avenc de La Figa, cavitat més fonda de la província de Castelló i una clàssica a la zona. Però un dia del mes de maig de 2019 Octavio Bartoll, del Club de Muntanya de Llucena, caminant per les proximitats de l'avenc de la Figa, localitzà baix d'una "tollaga" un foradet molt menudet i reblit de pedres.

Al cap de pocs dies, al juny de 2019, Octavio torna junt amb Nando Falomir i Marc Gascón de Viunatura, per començar la seua desobstrucció (figura 1). Octavio Batdoll va tindre molt bon ull. Per la proximitat a La Figa l'avenc es batejà com a Figa estreta.

En setembre de 2019 Nando i Marc efectuen una jornada de desobstrucció amb material pesat. Allí van trobar una espoleta (dispositiu integrat en els projectils) que possiblement serà de la Guerra Civil Espanyola. Després d'aquesta primera jornada de desobstrucció duta a terme per Marc i Nando, ens van mostrar el forat a Lee Galea i a Luis Almela. Eixe mateix dia, a banda de veure el

Figura 1: Octavio i Marc iniciant la desobstrucció.

Figura 2: Lee desobstruint l'entrada.

Figura 3: Boca de la cavitat (Foto: Josep Gilabert).

forat, continuem amb la desobstrucció, més que res per fer un tanteig. Les possibilitats són enormes, ja que se situa sobre la mateixa fractura on s'obri l'avenc de la Figa.

Finalment el 20 de juny de 2020 podem ajuntar-nos Lee Galea, Nando Falomir i Luis Almela a desobstruir l'avenc. En veure que la boca és molt estreta optem per obrir una nova boca a dos metres de la de Figa estreta. Durant aquesta satisfactòria jornada acabem de desobstruir la boca i endreçar-la (figura 2). A continuació ens disposem a explorar el nou avenc. La cavitat comença estreta, però després es fa més còmoda. Explorem la via que considerem més directa. Baixem un seguit de pous i la cavitat pareix no acabar. Per fi, baix d'un pou en forma de tub, assolim el fons de la via a la cota de -81,1 metres, tot un èxit. A l'eixir fem topografia d'aquesta via.

Però la cavitat té altres possibilitats, per el que volem tornar a revisar algunes incògnites. Es el 25 d'abril de 2021 quan tornem Lee Galea, Josep Gilabert i els germans Joaquin i Luis Almela. La via explorada el juny passat anava cap al nord de la fractura. Així, en aquesta jornada muntem un passamà en una cota pròxima a -20 metres i comencem a baixar diversos pous, sempre forçant pèndols cap al sud. La base de la via explorada assolim els 64,4 metres de fondària. Allí Luis força

un pas estret situat en alt i d'uns 5 metres de longitud (pas de l'himen). A l'altra banda de l'estretor franqueja un pou i troba un *spit*. No ens ho podem creure, però acabem de connectar amb l'avenc de la Figa. Eixim desinstal·lant i topografiant la nova via que connecta amb la cavitat més fonda de Castelló. També fem poligonal exterior entre les boques que ens dóna com a resultat que la boca de la Figa està situada 0,9 metres més alta que la de Figa estreta (figura 3).

Tornem novament el 9 de maig del mateix any per explorar una nova via paral·lela a la via de -81 m. En aquesta ocasió anem Zoraida Conejos, Gilabert, Lee i Luis. Les dues vies connecten a la base del pou de 25 metres, a més a més la via nova és molt estreta e incòmoda. Però es localitza la capçalera d'un pou per desobstruir a la cota de -65 metres, de la via de -81. Per altra banda, a la via de connexió amb La Figa és comença a ampliar el pas de l'himen.

El següent cap de setmana, 15 de maig, es torna per desobstruir el pas trobat a -65 m. Anem Alexis Muñoz, Zoraida, Lee i Luis. Darrere del pas ampliat es troba un pou estret de 15 m. i una zona molt decorada, assolint la cota de -79,4 m.

Geologia.

Situada dintre de la unitat geomorfològica de les Serres d'Espadà i Calderona, exactament en les seues estivacions més al nord, on predominen els afloraments del Juràssic. Es tracta de cavitats tectòniques situades a la zona vadosa, com és el cas de totes les cavi-

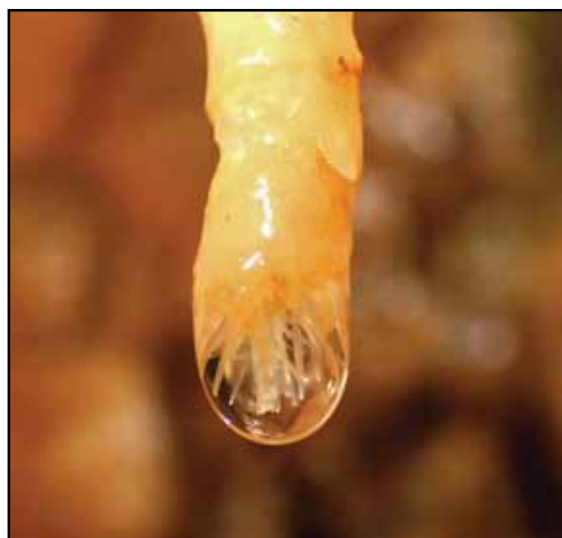

Figura 4: Detall d'un macarró a l'avenc de Figa estreta.

Figura 5: Nando a la capçalera del pou de 25 metres.

tats situades a la zona del Cabeço. Situant-se dintre del subgrup de fractures tectòniques (Almela, 2017).

L'avenc de Figa estreta esta constituït per una gran esclatxa tectònica amb una orientació nordoest - sudest. La cavitat s'obre en materials calcaris del Juràssic. Estructuralment aquesta fractura travessa, per almenys, un parell de turons: el Cabeço Royo i el Cabeço Blanc. Dintre d'ella s'han explorat diverses cavitats que assoleixen fondàries considerables dintre del context de les serralades mediterrànies. De moment, coneixem dintre d'aquesta fractura les següents cavitats: avenc del Cabeço (-146 m.), avenc de l'Ombria del Cabeço (-77 m.), Avenc de la Figa (-191 m.) i avenc de Figa estreta (-81 m.). En l'àmbit espeleològic la zona és ben coneguda, testimoni d'això són les dues trobades d'espeleòlegs realitzades en els darrers anys.

Situació.

La cavitat es situa en la part superior del Cabeço Blanc, a terme de Lluca del Cid. Més concretament a uns 60 metres al nord de la pista que es dirigeix a la casa forestal existent a prop del punt geodèsic anomenat

“Cabeza”, i a uns 250 metres a l'oest d'aquella casa. La seua localització exacta és la següent:

Coordenades UTM –Datum ETRS89 Fus 30 T X-728957 Y-4438885 Z-782 m.s.n.m.

Descripció física.

Via de -81. La cavitat s'inicia amb una boca desobstruïda de 0,95 x 0,70 metres que dona pas a un primer pou de 17 metres. Aquest pou és molt estret i dificulta l'entrada, però sobretot l'eixida. És el més estret de l'avenc. A la seua base hi ha un menut repeu i una rampa amb materials clàstics caiguts de l'exterior. Sense tocar el sòl es fracciona i s'inicia el segon pou, de 12 metres. A l'inici d'aquesta vertical i en direcció sud, hi ha una finestra que dona pas a la via de connexió amb l'avenc de La Figa, que descriurem a continuació.

A la base del pou de 12 metres tenim un petit repeu on avancem cap al nord per arribar a la capçalera del tercer pou, de 25 metres (figura 5). Aquest pou ens deixa en una zona on podem recórrer alguns metres

Figura 6: Passamà d'accés a la via de la connexió (Foto: Josep Gilabert).

Figura 7: Excèntriques soldades a un macarró a la via de la connexió.

horitzontals. Cap al sud una estreta rampa ascendent dona per tancada la fractura. Cap al nord la galeria guanya en amplada i les parets apareixen molt concrecionades. De nou apareix una nova vertical, aquesta de 10 metres. A la seua base, que és la zona de més amplada de l'avenc, podem baixar un cinqué i darrer pou de 16 metres. Aquest pou és estret i format per un tub, amb les parets cobertes per una capa de concreció i assoleix la màxima fondària de la cavitat, situada a -81,1 metres.

D'altra banda, a la capçalera del pou de 16 metres podem continuar per un pis horitzontal tenint dues opcions: 1) Bé baixar un pou de 15 metres de capçalera estreta, la qual fou desobstruïda, que dona a una petita planta molt concrecionada i que arriba als -79,4 metres de fondària (figura 8). 2) També és pot grimpar a una finestra situada a uns 5 metres del terra. Aquesta dona pas a una zona molt decorada per espeleotemes, com tota la part inferior de la fractura (figures 4 i 7).

Via de connexió amb La Figa. Aquesta comença a la cota de -19 metres on partint d'un fraccionament amb un ancoratge natural iniciem un passamà cap al sud (figura 6). Al seu inici hi ha un repeu on podem fer peu, després avancem per damunt del vuit. El passamà de 6 punts ens deixa en el primer pou d'aquesta via: un P-7. A la seua base hi ha un

repeu que a penes toquem, per encadenar aquest pou en el següent, de 20 metres. Des del repeu baix del primer pou es pot baixar cap al nord una rampa estreta que porta a un desfonat molt estret per on hi ha comunicació amb la via de -81, si bé és cert que el pas és molt estret.

El pou de 20 presenta un fraccionament que instal·larem fent pèndol. A la base del pou un menut repeu ens deixa en la capçalera del tercer pou de la via, de 10 metres. Des del repeu a la base del P-20 parteix cap al nord una curta rampa descendent que prompte es tanca.

A la base del P-10 hi ha una rampa amb molt pendent que baixa cap al sud. Però cap al nord podem pujar uns metres i ascendir un ressalt que ens deixa en una menuda estança on es tanca la fractura. Baixant la rampa cap al sud arribem a un estretament, és el pas de l'himen, on comunica aquesta cavitat amb l'avenc de La Figa. La cota on se situa l'esmentada connexió es de -64,4 metres. Aquesta estretor al seu final està equipada amb un passamà que flanqueja un pou i arriba al cap d'avall d'una rampa de materials clàssics. Dalt de la rampa trobarem una corda fixa que salva un pou de 8 metres. Ja estem a la via de l'avenc de La Figa. Si pugem per la corda arribarem a la base del pou d'entrada de La Figa, de 47 metres.

S'ha localitzat a la cavitat restes d'un petit mamífer, possiblement carnívor, que ha entrat accidentalment des de l'exterior. Així mateix vam localitzar un exemplar viu de bivia ibèrica (*Chalcides bedriagai*), també anomenat llisa o lluenta en algunes poblacions. Aquesta espècie de saure de la família *Scincidae*, és una espècie amenaçada i endèmica de la península Ibèrica. Es tracta d'una espècie troglòxena.

La cavitat està equipada amb ancoratges *spit inox*. El passamà de connexió amb La Figa està també instal·lat en fixe. L'exploració, instal·lació i topografia ha sigut duta a terme per espeleòlegs del C.M. La Carrerassa de Figueroles, el Espeleo Club Castelló i el Club de Espeleologia Ocho del Mas de las Matas.

Espeleometria.

La cavitat té un desenvolupament de 250 metres, un recorregut en planta de 135 metres. i una fondària de -81,1 metres. Però com que la cavitat forma un sistema conjuntament amb l'avenc de La Figa, la fondària del conjunt es de -191 metres i el desenvolupament superior als 700 metres, tot i que desconexem el desenvolupament de l'avenc de La Figa.

Conclusions.

Amb aquest nou descobriment al Monte Cabeço tenim un millor coneixement de les cavitats tectòniques de la zona, per altra banda avencs representatius de la diversitat espeleogenètica que tenim a les nostres comarques. També ens mostra, una vegada més, que per a un explorador mai és vàlid allò de "està tot mirat, que és un lloc per on han passat centenars d'espeleòlegs". Amb bona visió i olfacte sempre podem trobar sorpreses.

Voldria agrair la feina feta per tots els companys que han participat directament amb les exploracions. Primerament a Octavio Bartoll com a descobridor de l'avenc. També als companys Lee Galea i Nando Falomir, com a desobstructors i exploradors de la cavitat. I

Figura 8: Zoraida i Lee a la base del pou de 15 metres. (cota de -79,4 metres).

per descomptat als altres col·laboradors en les tasques a la cavitat: Zoraida Conejos, Josep Gilabert, Joaquin Almela, Marc Gascón y Alexis Muñoz.

Bibliografia.

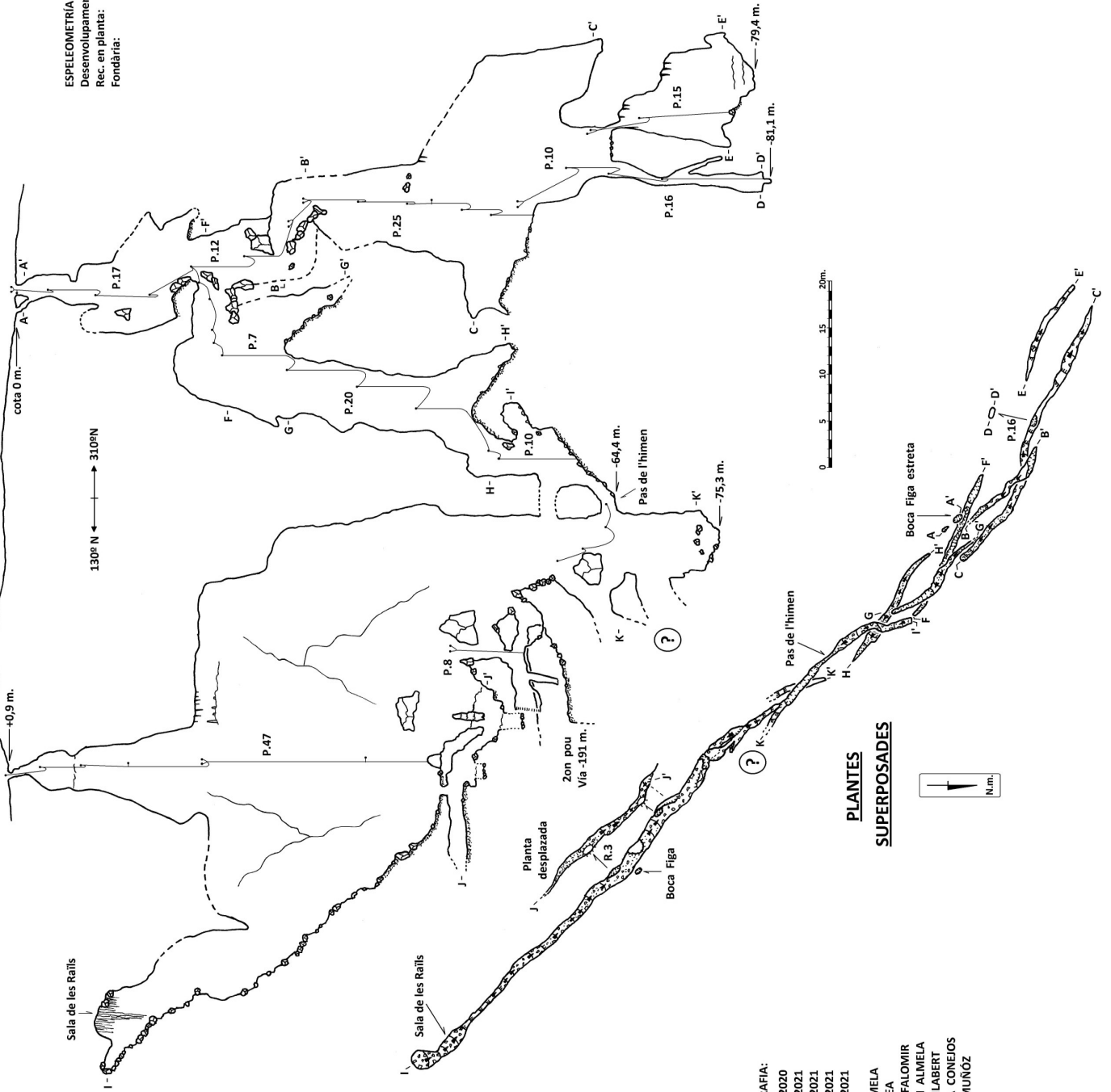
Almela Agost, J. (2017): *Propuesta de una clasificación espeleogenética para las cavidades de la provincia de Castellón*. Revista Berig - Núm. 17. Ed. Espeleo Club Castelló.

VVAA (visita a data de 15-07-2021): Viquipèdia, Pagina Bivia ibèrica https://ca.m.wikipedia.org/wiki/B%C3%ADvia_ib%C3%A8rica

AVENC DE FIGA ESTRETA (Lucena)

AVENC DE LA FIGA (Lucena)

ESPELEOMETRIA FIGA ESTRETA
 Desenvolupament: 250 m.
 Rec. en planta: 135 m.
 Fondària: -81,1 m.

PLANTES
SUPERPOSADES

- TOPOGRAFIA:
 20/06/2020
 25/04/2021
 09/05/2021
 15/05/2021
 20/07/2021
- LUIS ALMELA
 LEE GALEA
 NANDO FALOMIR
 JOAQUIN ALMELA
 JOSEP GILABERT
 ZORAIDA CONEJOS
 ALEXIS MUÑOZ